

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Daha fazla bilgi için, bu belgenin sonunda bulunan yazarın telif hakkı ile ilgili kısmı okuyabilirsiniz.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Frasik/Polonya – 22933/02

Karar 5.1.2010 [4. Daire]

Madde 12

Evlenmek

Bir tutuklunun cezaevinde evlenmesine izin verilmemesi: *İhlal*

Olaylar – Eylül 2002 tarihinde, bir kadının başvurusunun kendisini dövdüğü ve tecavüz ettiği iddiasıyla şikâyetçi olması üzerine başvuru tutuklanmıştır. Başvuru ile kadının yaklaşık olarak dört sene süren ancak birkaç ay önce biten bir ilişkileri vardı. Aralık 2000'den itibaren başvuru ve kadın birçok sefer savcılığa barıştıklarını ve evlenmek istediklerini söylemiş ve dolayısıyla başvurusunun polis gözetiminde salıverilmesini talep etmişlerdir. Ancak bu talepleri reddedilmiştir. Davanın açılmasıyla mağdur, mahkemeden, kendisini başvurucuya karşı tanıklık yapmaktan muaf tutmasını istemiştir. 2001'de ilk derece mahkemesi mağdurun evlilik ilişkisinden yararlanarak başvurucuya karşı tanıklık etmeme hakkı kazanmasını engellemek amacıyla başvurucuya cezaevinde evlenme izni vermeyi reddetmiştir. Hâkim ayrıca cezaevinin evlilik töreni için uygun bir yer olmadığını ve “ilişkilerini daha önce resmileştirmediklerinden” dolayı çiftin niyetinin samimiyetinin şüpheli olduğunu ifade etmiştir. Daha sonra, başvuru tecavüz ve tehditten dolayı hapis cezasına çarptırılmıştır. Yüksek Mahkeme mahkûmiyet kararını onamış ancak başvurusunun cezaevinde evlenmesine izin verilmemesinin AİHS'nin 12. maddesinin açık bir ihlali olduğunu belirtmiştir.

Hukuk – Madde 12: AİHM, ilk derece mahkemesinin neden başvuruyla kız arkadaşının ilişkilerinin niteliğinin evlenme kararlarını haklılaştırdığına veya seçilen yer ve zamanın uygunluğuna şüpheyle baktığını anlamamaktadır. Bir kadın veya erkek partnerin yaptığı seçim ve evlenmeye karar vermesi, şahıs cezaevinde de olsa özgür de olsa, tamamen kişisel ve özel bir husustur. 12. madde bakımından otoritelerin rolü evlenme hakkının “ulusal yasalar uyarınca” (ki bu yasaların kendileri de AİHS ile uyumlu olmalıdır) kullanıldığından emin olmaktan ibaret olup otoriteler bir tutuklunun seçtiği kişiyle karı koca ilişkisi kurmaya karar vermesini engelleyemezler. Mesele bir mahkûmun cezaevinde evlenmesinin uygun olup olmamasına karar vermek değil bunun nasıl yapılacağına ilişkin yöntemi belirlemektedir. Ayrıca, otoriteler evlenme hakkına, cezaevinin güvenliği veya suç işlenmesinin önlenmesi ve düzenin sağlanması gibi önemli gerekçeler bulunmadıkça, sınırlama getiremezler. Bu olayda, hâkimin, evliliğin aleyhe tanıkların dinlenmesi prosedürü üzerinde olumsuz sonuçları olacağı yönündeki kanaati, yargılama sırasında evlenme hakkının yasaklanmasının gerekçesini oluşturmuştur. Ancak bu yasağın hiçbir yasal temeli yoktu, çünkü Polonya hukukuna göre, müstakbel eşlerden birisinin bir ceza davasında sanık ve diğerinin de mağdur olması evlilik için fiili veya hukuki bir engel oluşturmamaktadır. Eğer başvuru tutuklu olmasaydı onun yargılanma sırasında nüfus dairesinde evlenmesine hiçbir şey engel olamayacaktı. Nüfus dairesi memurları evlilik işlemini yapmadan önce başvurusunun duygularının samimiyetini tartışmayacaklardı. Sonuç olarak, AİHM Yüksek Mahkeme'nin, başvurusunun evlenme

hakkına yapılan müdahalenin orantısız ve keyfi olduğu yönündeki değerlendirmesini tamamen paylaşmaktadır. AİHM Polonya Hükümet'inin başvurucunun mağdurla gelecekte evlenebilmesinin yasağın sonuçlarını hafiflettiği yönündeki argümanına katılmamaktadır. Reşit olan ve ulusal hukukun evlilik için öngördüğü bütün şartları yerine getiren insanların evlenmeleri için bir süre dayatmak 12. madde bakımından haklılaştırılmaz. Polonya hukuku bir tutuklunun evlenme talebine verilecek cevap konusunda tüm takdiri Polonya makamlarına bırakıyordu. Polonya hukukunda tutukluların evlenmeleriyle ilgili hiçbir düzenleme yoktur, ancak tutukluluk evlilik için hukuki bir engel oluşturmadığına göre, AİHM'nin görüşüne göre, 12. madde devlete tutukluların evliliğiyle ilgili ayrı yasalar veya özel kurallar öngörme zorunluluğu dayatmamaktadır. Hatta tutuklu olan insanlarla özgür olan insanlar arasında evlenme ehliyeti açısından yasal anlamda hiçbir fark yoktur. Bu olayda AİHS'nin ihlali tutukluların evlenmesiyle ilgili detaylı kuralların yokluğundan değil ulusal hâkimin takdir yetkisini kullanırken ölçüsüz davranmasından ve olaydaki çeşitli kamusal ve özel menfaatler arasında AİHS'ye uygun adil bir denge kurmamasından ileri gelmektedir. Yetkili mahkeme yargılamanın iyi bir şekilde işleyişi (ki bu meşru bir amaçtır) için böyle hareket etmişse de, dengeyi sağlarken AİHS'nin başvurucuya tanıdığı temel haklara saygı gerekliliğini gözden kaçırmıştır. Dolayısıyla uygulanan tedbir başvurucunun evlenme hakkını temelden ihlal etmiştir.

Sonuç: İhlal (Oybirliğiyle).

Madde 13: Hükümet, başvurucunun tutukluyken evlenme hakkını reddeden karara etkili bir şekilde itiraz edebilmesini sağlayacak hiçbir prosedürün bulunmadığını kabul etmiştir.

Sonuç: İhlal (Oybirliğiyle).

AİHM ayrıca 5 § 4 maddesinin de ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

Madde 41 – Manevi zarar için 5 000 EUR.

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin resmi dilleri Fransızca ve İngilizce'dir. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır ve Mahkeme, kalitesi konusunda herhangi bir sorumluluk kabul etmemektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarının veritabanı olan HUDOC üzerinden (<http://hudoc.echr.coe.int>) veya HUDOC'un bildirdiği başka veritabanları üzerinden yüklenebilir. Davanın isminin tamamen yazılması, yukarıdaki telif hakkıyla ilgili ifadelerin kullanılması ve insan haklarına destek Fonu'na referans yapılması şartıyla ticari olmayan amaçlarla kullanılabilir. Bu çevirinin tamamını veya bir kısmını ticari amaçlarla kullanmak isteyen herkesin, bu durumu belirtilen adrese bildirmesi rica olunur: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.